A°. 1850. N°. 253.

Opregte *Vrijdagsche*

HAARLEMSCHE COURANT

van 25 October.

Deze Courant wordt dagelijks, met uitzondering van Zon- en Feestdagen, uitgegeven. — Prijs: *f* 5 in de drie maanden.

TURIN, 17 October.

Uit Florence wordt berigt, dat den 15^{den} de beide dagbladen, welker uitgaaf op hooger last geschorst was geworden, weder in het licht waren verschenen.

[Het te Parijs uitkomende clericale hoofdorgaan *l'Univers* deelt berigten uit Rome mede, welke inhouden, dat de pausselijke Regering thans krachtige maatregelen nam in het belang van handel en nijverheid en ter bevordering van het verkeer. Het scheen onder anderen zeker, dat er ernstig gedacht werd over het aanleggen van eene ijzerbaan van Rome naar Civita-Vecchia, waartoe concessie zou worden verleend aan eene engelsche maatschappij. De ijzerbaan naar de napelsche grenzen was begonnen, en er zouden vermoedelijk ook dergelijke wegen worden aangelegd naar Ancona en Ferrara. — De minister van binnenl. zaken te Rome had last gegeven tot het herstellen van den beroemden Appischen-weg, die sedert lang ontoegankelijk was niet alleen voor rijtuigen, maar ook voor voetgangers. — De instelling der romeinsche Bank vond bezwaar in het muntpapier. Men vleide zich, dat dit papier spoedig zou verdwijnen en de Bank daardoor eenen meer vrijen werkkring erlangen.

Die berigten houden nog in, dat te Assise, na lang zoeken, was ontdekt het lijk van de heilige *Clara*, welke de geestelijke orde der Clarissen heeft gesticht. Op magtiging van den Paus, was, in tegenwoordigheid van zeven bisschoppen, dat lijk opgedolven, 't welk begraven lag onder het altaar der kerk aldaar ter plaatse.

Te Napels werd laatstelijk eene verzameling van brieven gedrukt, die aan den Paus zijn geschreven door de bisschoppen in alle landen, tijdens hij zich in ballingschap bevond. Men dacht niet, dat de bedoelde verzameling in den handel zou komen.]

WEENEN, 20 October.

De Keizer heeft heden in deze hoofdstad aan een aantal personen gehoor verleend. — Van de reis van den presiderenden minister *v. Schwarzenberg* naar Warschau wordt nog niet gesproken. [Volgens den telegraaf, heeft men in Berlijn berigt ontvangen, dat de Keizer van Oostenrijk voornemens was, om den 24sten October in persoon de reis naar Warschau aantenemen, ten einde den Keizer van Rusland aldaar te ontmoeten.]

Naar luid van een onzer dagbladen, is, dadelijk na den afloop der conferentien van den Keizer met de Koningen van Saksen en van Wurtemberg, te Bregenz, den 14^{den} van daar een courier naar Kassel gezonden, met depeches, waarin de wensch zoude zijn uitgedrukt, dat de keur-hessische Regering toch niet, door het vasthouden aan eenen enkelen persoon, de zaken tot het uiterste mogt laten komen; inzonderheid, daar, na eene wijziging van het ministerie, de bestaande verwikkelingen zich als van zelf zouden oplossen.

De aartshertog *Wilhelm* heeft het bevel over de zijnen naam voerende divisie oostenrijksche troepen in Voorarlberg op zich genomen, maar zal zijn hoofdkwartier vooreerst in Inspruck vestigen.

De oostenrijksche gezant aan het Hof der Nederlanden, de heer *v. Doblhoff*, heeft dezer dagen de reis naar 's Gravenhage aangenomen.

FRANKFORT, 22 October.

[*Uit bijzondere berigten.*] De bevelhebber van het beijersche observatie-corps aan den Main, de generaal *v. Thurn u. Taxis*, is alhier aangekomen, en heeft menigvuldige conferentien gehad met de voornaamste leden der Bondsvergadering, waarin zekere aangelegenheden van staatkundig zoo wel als van militair belang zijn besproken. — Zoo als de troepen van dat corps thans verdeeld zijn, strekken de kantonnementen zich uit tot Neurenberg; doch niettemin zijn de grenzen van Keur-Hessen aan de zijde van Beijeren reeds vrij sterk bezet. De telegraaf van Aschaffenburg naar Munchen is gedurig in werking.

Tevens wordt er eene belangrijke verplaatsing bij de keurhessische troepen opgemerkt, ten gevolge waarvan dezelve niet meer in grooten getale worden bijeengelaten, maar over geheel het land worden verspreid. — Twee regimenten zijn te dien einde reeds van Kassel vertrokken, en van den terugkeer der hessische garde derwaarts wordt nog niet gesproken.

Men verwacht, dat het battaillon beijersche jagers, alhier in bezetting, eerlang zal opbreken, maar ook zeker door een ander battaillon beijersche troepen zal worden vervangen, en men is indedaad beducht, dat Pruissen dit niet lijdelijk zal aanzien.

Omtrent de bewegingen der oostenrijksche troepen heeft men geene berigten, waarop genoegzaam staat kan worden gemaakt. Meer zeker is het, dat de Pruissen hunne strijdkrachten aan de hessische grenzen zeer aanmerkelijk hebben versterkt.

Ten aanzien van den tegenwoordigen stand der hessische aangelegenheden is men steeds in 't onzekere. Een gerucht, alsof de Keurvorst zijn bewind zoude hebben verklaard, reeds meermalen verbreid, en nog niet bewaarheid, behoeft thans nog allezins bevestiging.

VAN DEN RIJN, 23 October.

Uit Kassel heeft men niets naders vernomen. In de jongste berigten van daar werd het welgelukken van de onderhandeling, om, onder het beleid van de heeren *Elwers* en *Duysing*, tot eene wijziging van het keur-hessische ministerie te geraken, steeds niet waarschijnlijk geacht.

Uit berigten uit Frankfort van den 22sten zoude men moeten opmaken, dat er in de daad in ernst aan het bezetten van Keur-Hessen door beijersche troepen wordt gedacht. De generaal *v. Thurn u. Taxis* heeft het beijersche battaillon in oogenschouw genomen en toegesproken. Dit battaillon verwachtte niet alleen elk oogenblik bevel om aftetrekken, maar men sprak ook van het vertrek van een battaillon Oostenrijkers, en van het vervangen van beide deze corpsen door beijersche troepen uit de Palz. — De stemming ter beurze was door deze bijzonderheden niet verbeterd.

De cholera heerscht nogal sterk in Kassel. Een der van daar naar Hanau teruggekeerde soldaten is door de ziekte overvallen en bezweken.

— Den 19^{den} is te Warschau het 50jarig dienst-jubilé van den maarschalk *Paskevitz* zeer plegtig en luisterrijk gevierd.

De Keizer van Rusland heeft den pruissischen minister, graaf *Brandenburg*, met veel onderscheiding ontvangen.

PARIJS, 22 October.

De staatkundige toestand alhier heeft zeer onverwacht eene belangrijke verandering ondergaan. De minister van oorlog, generaal *d'Hautpoul*, is namelijk (gelijk stellig en van meer dan eene zijde wordt gemeld) ontslagen, en zal denkelijk worden vervangen door den generaal *Schramm*. De generaal *Changarnier* is mitsdien, indien dit berigt bevestigd wordt, meester van het veld gebleven, en de Voorzitter der Republiek heeft thans indedaad getoond, dat hij op eene goede verstandhouding met dien generaal en met de meerderheid der Wetgevende Vergadering den grootsten prijs stelt.

Het is thans op eene overtuigende wijze gebleken, dat het stuk, waarbij de generaal *Changarnier* hoog werd verheven, op last of met voorkennis van de hoofden der bonapartistische partij is geplaatst geweest in het dagblad *le Constitutionnel*. Reeds vroeger zou, naar men van goederhand verzekert, de generaal *d'Hautpoul* zijn ontslagen geworden, indien men het slechts eens had kunnen worden over zijnen opvolger. Dat die nog niet gevonden is, moet geene verwondering baren. De minister van oorlog moet noodwendig bekwaamheden bezitten; doch, zoo als de zaken hier te lande staan, moet hij in het staatkundige volslagen *onbeduidend* zijn. Zoodra hij eenig staatkundig gewigt in de schaal legt, boezemt hij wantrouwen in òf aan den Voorzitter *Lodewijk Napoleon*, òf aan den generaal *Changarnier*. Bekwaamheid, zonder staatkundige beteekenis, zal echter, vooral thans hier te lande, moeijelijk worden aangetroffen.

Het is inmiddels er ver van af, dat men gelooft aan eene *opregte* toenadering tusschen den Voorzitter en den generaal *Changarnier*. De bewindslieden schijnen niet eer besloten te hebben, om den minister van oorlog aan den militairen bevelhebber van Parijs opteofferen, dan nadat zij de overtuiging hadden erlangd, dat de meerderheid der Wetgevende Vergadering de wijze, waarop de Regering getracht heeft op den geest van het leger te werken, bij gelegenheid der laatste wapenschouwingen, hoogelijk afkeurde.

Het berigt, dat de minister *d'Hautpoul* ontslagen is, of zal worden, maakt nogal indruk, en wel te meer, omdat gisteren algemeen werd verbreid, dat alles gevonden was, en dat eene goede verstandhouding bestond tusschen al de hoogere staatsmagten.

Men verzekert, dat de heer *Thiers* zelf zich laatstelijk met de zaak heeft ingelaten, en zich veel moeite heeft gegeven om het geschil tusschen de generaals *Changarnier* en *d'Hautpoul* bijteleggen. De genoemde staatsman moet vooral hebben getracht, den generaal *Changarnier* ter nedertezetten, en zou te dien einde hebben aangevoerd, dat de Voorzitter altijd een minister van oorlog noodig had, en kwalijk hem, *Changarnier*, tot die waardigheid kon benoemen; — dat er mitsdien altijd een bevelhebber zou staan tegenover den commandant van Parijs, en dat men met den opvolger van den generaal *d'Hautpoul*, welke ook zijne staatkundige gezindheid mogt zijn, dezelfde moeijelijkheden zou ondervinden, als met dien generaal. De generaal *Changarnier* zou hebben verklaard, dat hij de gegrondheid dezer bedenkingen zeer goed inzag, en vooreerst ten minste niet zou aandringen op het ontslag van den minister van oorlog.

Op den middag van heden schijnen de zaken plotseling eene andere wending te hebben genomen, en moet er eene heftige twist ontstaan zijn tusschen eenige bewindslieden, waarna de minister zijn ontslag heeft erlangd. Wat 'er verhandeld is, blijkt niet; alleen wordt verzekerd, dat de verdeeldheid zoo hoog geloopen is, dat men een oogenblik heeft gedacht, dat het geheele ministerie zou worden ontslagen.

Er zijn hier lieden, die vermeenen, dat de generaal *d'Hautpoul* zijne gevoeligheid niet heeft kunnen ontveinzen over de omstandigheid, dat hij werd opgeofferd *omdat* hij de bevelen van het Hoofd der Republiek, betreffende het onthalen der troepen, getrouw heeft opgevolgd. Van de zijde der bonapartistische aanhangers heeft men het willen doen voorkomen, als of de generaal *d'Hautpoul* het leger heeft willen *hervormen*, terwijl de generaal *Changarnier* het bestaande heeft willen behouden. Het is ligt mogelijk, dat de generaal *d'Hautpoul* zich met die uitlegging niet heeft *willen* vereenigen, en dat hieraan de spanning tusschen hem en de overige bewindslieden moet worden toegeschreven.

Het zal alsnu te bezien staan, of deze *fronts-verandering* (zoo als men het hier noemt) der bonapartistische partij haar voordeelig zal zijn na de hervatting der zittingen van de Wetgevende Vergadering. Het ontbreekt niet aan personen, die het tegendeel volhouden en van meening zijn dat de meerderheid den Voorzitter met onverschilligheid, zooal niet met spotternij, zal bejegenen. Men verbreidt thans, dat de Voorzitter weder gebrek heeft aan klinkende munt, en dat de eerste werkzaamheden der Kamer zullen bestaan in het onderzoeken eener wets-voordragt, waarbij op nieuw gelden ten dienste des Voorzitters worden aangevraagd. Ook hieraan zou men het moeten toeschrijven, dat de Voorzitter den generaal *d'Hautpoul* aan den generaal *Changarnier*, dat is aan de meerderheid der afgevaardigden, heeft opgeofferd.

Het schijnt meer en meer te blijken, dat men, vooral nu de generaal *d'Hautpoul* is opgeofferd, op het Elysée-National meer verlangt naar het hervatten der zittingen van de Kamer. Men meent daar ter plaatse, dat de meeste afgevaardigden reikhalzend uitzien naar eene wijziging der Constitutie. Het gebeurde tijdens de wapenschouwingen te Versailles is in de departementen met onverschilligheid vernomen; daarentegen verkondigen de meeste departementale dagbladen, dat de Constitutie zeer onvolkomen is. Dit verlevendigt de hoop der bonapartistische partij.

— Het te Geneve uitkomende dagblad meldt, dat de aartsbisschop *Fransoni* uit Lyon aldaar ter stede is aangekomen. Waarom de genoemde prelaat Frankrijk heeft verlaten, en of hij derwaarts terug denkt te keeren, wordt niet medegedeeld.

— Onder de democraten en socialisten wordt eenige beweging bespeurd. Men meent uit de houding der voornaamste volksleiders te moeten opmaken, dat zij niet tevreden zijn met den loop der zaken, en alleen nog eenige hoop hebben, dat er onverwachte gebeurtenissen zullen voorvallen, waarvan zij partij zullen kunnen trekken. Onder de omstandigheden behoort de toenemende verdeeldheid onder de leden der Wetgevende Vergadering. Ingeval de gematigde meerderheid naauw vereenigd moge blijven ('t geen kwalijk kan worden verwacht), zullen de ultra-republikeinen weinig of niets kunnen uitrigten.

Onder de te Belle-Isle gevangengehoudene staatkundige misdadigers heerscht een steeds toenemende geest van ongebondenheid en balsturigheid. Zij schijnen zich volstrekt niet te willen onderwerpen aan de reglementen, die op het stuk der gevangenissen bestaan. De Regering moet eenigermate huiverig zijn om met eene al te groote gestrengheid ten aanzien dier lieden te werk te gaan. Zij zou gewisselijk in de Wetgevende Vergadering deswegens ter verantwoording worden geroepen. De gevangenen gevoelen dit, en doen daarmede hun voordeel. Een der bestuurderen der gevangenissen is onlangs hier ter stede aangekomen, om zich persoonlijk met de bewindslieden te beraden over hetgeen er gedaan behoort te worden. Welke bevelen hem zijn gegeven, blijkt niet.

Men verzekert, dat de ultra-republikeinsche afgevaardigde *de Flotte*, die, zoo als men weet, eenigen tijd gevangen is geweest, niet aarzelt om ten aanzien van zijne staatkundige medegevangenen de getuigenis afteleggen, dat hij veel gereisd heeft, en mitsdien met eene menigte personen bekend is, maar nergens soortgelijke lieden heeft aangetroffen, en liever met wilden te doen heeft, dan met *zulke Europeanen*.

— De heer *Tirel*, de controleur der rijtuigen van Koning *Lodewijk Philips*, heeft medegedeeld, dat de heer *E. Arago* 298 malen heeft gereden in eene koets van dien Vorst. De heer *Arago* is hiertegen opgekomen, en zegt openlijk, dat hij maar 90 malen daarvan gebruik heeft gemaakt. Volgens den heer *Arago*, heeft de voorloopige republikeinsche Regering verstandig gehandeld, door rijtuigen *te nemen*, die door de civiele lijst betaald waren, even als de paarden en de koetsiers, en waarvoor mitsdien de Staat geene verdere gelden had uittegeven. Men maakt de opmerking, dat dit beweren niet strookt met de overige handelwijze der voorloopige Regering, die indedaad 's lands gelden niet heeft ontzien. Volgens het verslag der Rekenkamer, heeft dat gouvernement onder anderen 9503 fr. uitgegeven *voor herstellingen aan rijtuigen van den Koning*.

PARIJS, 23 October.

[*Met buiteng. gel.*] De Voorzitter der Republiek heeft den minister van oorlog, generaal *d'Hautpoul*, zijn ontslag als zoodanig verleend, en hem de waardigheid opgedragen van gouverneur-generaal van Algerie. In zijne plaats is tot minister van oorlog benoemd de generaal *Schramm*.

De beurs was heden flaauwer gestemd, ter zake van de duitsche berigten, en wegens de te verwachten maatregelen, betreffende de hessische verwikkelingen.

— Uit Madrid wordt gemeld, dat de commissie voor de regeling van de openbare schuld steeds zeer werkzaam was; doch dat er niets van den inhoud harer te verwachten voorstellen bekend was geworden.

De berigten uit Lissabon van den 12^{den} melden, dat daar te lande eene gewenschte rust bleef heerschen.

LONDEN, 22 October ('s avonds).

De berigten uit Ierland luiden bij voortduring gunstig omtrent den toestand van dat land, zoo wat de stemming der bevolking, als wat de bronnen van bestaan of welvaart betreft.

— Door de hier gevestigde maatschappij voor landverhuizing en kolonisatie zijn in de laatsten tijd twee schepen met 300 landverhuizers naar Texas gezonden, en in de volgende maand zal een derde schip derwaarts volgen.

— De Groenlands- en Straat-Davis-visscherij heeft

in het afgeloopene saizoen eene ongunstige uitkomst opgeleverd. In het vorige jaar hebben 40 schepen aan die visscherij deelgenomen, en zijn 218 walvisschen gevangen. In dit jaar zijn 32 schepen ter vangst uitgevaren; 23 daarvan zijn reeds in verschillende havens van dit Rijk teruggekomen, en hebben slechts 68 visschen gevangen; van de 9 overige is de vangst nog onbekend.

— De ijzeren buizen-brug over de Menai-straat is gisteren voor het geregelde en duurzame gebruik van de stoomtreinen tusschen Londen en Dublin geopend. Dit groote werk is thans, wat de voorname bestanddeelen betreft, voltooid.

'SGRAVENHAGE, 24 October.

Bij Z. M. besluit van 20 October, is de de kapitein ter zee titulair *P. G. Crombet* eervol ontslagen uit zijne betrekking van militairen commandant van het Kon. Instituut voor de Marine, te rekenen met den laatsten September j. l., onder toekenning van wachtgeld en verleening van den titulairen rang van schout-bij-nacht en magtiging, om de activiteits-uniform van dien rang te mogen dragen.

— Z. M. heeft, bij besluit van den 22sten dezer, goedgevonden te benoemen: bij het wapen der kavalerie in Oost-Indie: tot 2den luit., den fourrier *P. J. van der Heijde*, van het 4de reg. dragonders; den adjudant-onderofficier *W. M. van Bunge*, en den opperwachtmeester *P. van der Putt*, de beide laatsten van het Limburgsch bonds-contingent kavalerie.

— Bij de wet, betrekkelijk de voorziening tot het voortzetten van de werken voor het droogmaken van het Haarlemmer-meer, wordt voorgedragen, om de daartoe reeds bij de wet van Maart 1839 beschikbaar gestelde som van 8 millioenen nog met een bedrag van *f* 1,916,344.80 te verhoogen; — te weten, ter voorziening in de behoeften van de uitwatering van Rijnland, verruiming van het Katwijksche-kanaal en van de Rijnsburger-vliet en andere werken *f* 238,376; — schadeloosstelling voor intenemen gronden *f* 25,000; — leverantie van werktuigen ter uitmaling van het meer *f* 120,000; — verkaveling der droog te maken landen, aanleg van vaarten en bruggen *f* 1,218,195; — onderhoud der gemaakte en nog te maken werken *f* 100,000; — kosten van personeel, politie en justitie enz. *f* 170,000, en onvoorziene uitgaven *f* 44,772.87⁵.

De middelen, om daarin te voorzien, zullen worden gevonden uit de baten, verkregen door het tijdelijk beleggen van een deel der inkomsten van de geldleening in schatkist-biljetten; 2° uit de verjaarde en nog te verjaren renten tot 1845 (te zamen gerekend op ruim *f* 100,000), en verder uit zoodanige sommen, als daartoe op de staatsbegrooting zullen worden gebragt, en waarvoor op de begrooting van dit jaar 1850. (vermits de geheele verhooging niet dadelijk noodig is) eene som van *f* 600,000 zou worden uitgetrokken.

Bij de memorie van toelichting, door den minister van Binnenlandsche Zaken onderteekend, wordt eene geschiedenis der onderneming medegedeeld, met een overzigt der werken; 2° de uitzigten op de geheele voltooijing; 3° de toestand van het fonds, tot waarborg van het genegotieerd kapitaal, en 4° de uitgaven, ter zake van de droogmaking gedaan en nog te doen.

Den 4den Junij 1839 heeft de commissie van elf leden, met de invoering der onderneming belast, hare werkzaamheden begonnen. Het ontwerp van 1837 was ten grondslag gelegd. Daarbij was de Spieringmeer, groot 1400 bunders, buiten de droogmakerij gelaten; de behoefte van het stoomgemaal te Sparendam twijfelachtig gesteld, en waren de kosten geraamd op *f* 8,355,000. Bij de wet van 1839 is voor de kosten de effen som van 8 millioenen toegestaan. Bij de behandeling van het ontwerp is de indijking van het Spieringmeer zoo wel, als de inrigting van het stoomgemaal toegezegd, en men heeft dus, met *f* 355,000 *minder*, 1400 bunders *meer* moeten droogmaken.

Na een aantal onteigeningen en voorbereidende maatregelen, is de eerste spade den 5den Mei 1840 gestoken. Verscheidene werken waren reeds in 1841 en 1843 voltooid; het stoomgemaal te Sparendam in 1844. Nadat eenige bezwaren, door den misslag van den fabrikant en de onoplettendheid van den machinist te weeg gebragt, zijn overwonnen, voldoet dit werktuig, naar luid der memorie, zeer goed aan zijne bestemming.

Bij het ontwerp van 1837 was gerekend op den aanleg van nog eene groote sluis te Halfweg, ter ontlasting van het boezemwater van Rijnland. Uit voorzigtigheid heeft men daarmede gewacht, en te regt, daar het gebleken is, dat de bestaande sluizen thans meer water zouden kunnen lossen, dan door de ringvaart kan worden aangebragt, en een stoomgemaal verre de voorkeur verdient. De inrigting van dit stoomgemaal, waarvan de kosten op *f* 200,000 zijn berekend, is echter, in afwachting van de thans voorgedragene voorziening, achterwege gebleven.

Voor den aanvoer van zoet water bij zomerdroogte, heeft zich geen beter middel aangeboden dan de Gouwe, en wel door eene bestaande, doch sedert lang buiten gebruik geblevene sluis. Op die sluis, en zelfs op de Gouwe, als boezem, maken onderscheidene besturen aanspraak, 't welk aanleiding zal dienen te geven tot een vergelijk, en, zoo dit gelukt, eene uitgave van *f* 45,000 zal vorderen.

Reeds in 1843 was de ringdijk voltooid, behalve de hoofdtoegangen voor scheepvaart en water. De noodzakelijkheid, om zich met het Hoog-heemraadschap van Rijnland te verstaan, alvorens het Meer geheel aftesluiten, heeft te weeg gebragt, dat die afsluiting niet voor Mei 1848 heeft kunnen plaats hebben en men een begin heeft kunnen maken met de uitmaling, door middel van het werktuig *de Leeghwater*.

Door de onteigeningen, ten getale van 2000, zijn de werken nergens vertraagd; doch 'er blijft nog een gewigtig punt ter beslissing over; de regten namelijk, welke de stad Leyden beweert op het Meer te bezitten. Reeds in 1840 heeft deze stad zich tot de commissie gewend, om schadeloos te worden gesteld voor het gemis van de opbrengst der visscherij, welke omtrent *f* 1000 's jaars beliep, en waarvoor, tegen den penning 15, in eens af, eene som van *f* 15000 is aangeboden. Toen echter de daartoe ontworpene overeenkomst geteekend zoude worden, ondervond dit in den Raad zwarigheid, en werd beweerd, dat de regten der stad zich veel verder uitstrekten en zij ook den *ondergrond* betroffen. Dit heeft aanleiding gegeven tot onderhandelingen. De commissie, daarlatende, of de gronden, volgens de wet van 1839, met eene grondrente konden worden bezwaard, heeft 30 cents per bunder voorgesteld, uitmakende *f* 5400 's jaars, en voorstellende, tegen den penning 15, een kapitaal van *f* 81,000; de stad Leyden heeft verlangd *f* 4 per bunder, of jaarlijks *f* 64,000, voorstellende, tegen den penning 15, een kapitaal van *f* 960,000. Deze aanbiedingen liepen te veel uiteen, om tot eene minnelijke schikking te kunnen geraken, en alzoo deed, nadat eene memorie van den Lands-advocaat aan de Regering van Leyden was medegedeeld, en deze had verklaard, dat daardoor hare meening niet was gewijzigd, de commissie, in overleg met den minister van Binnenl. Zaken, in November 1848 het voorstel, om de zaak, bij prorogatie van jurisdictie, geheel aan de beslissing des regters overtelaten, en zich dadelijk aan de uitspraak van het provinciaal geregtshof van Zuid-Holland te onderwerpen. In Junij 1849 is daarop geantwoord, dat dit voorstel geenszins overeenkwam met de belangen der stad, en dat, indien men niet tot eene schikking kon komen, hare regten, volgens de gewone wijze van procederen, zouden moeten gehandhaafd worden. — Het is der Regering verkiesselijk voorgekomen, aftewachten, of en zoo ja, welke regtsvorderingen de stad Leyden zal instellen, en men heeft voor dit belangrijk onderwerp *f* 10,000 meer dan door de commissie was aangeboden, bij raming, in uitgaaf gebragt.

De memorie behelst een breed verslag van den aanleg der pompwerktuigen, *de Leeghwater*, *de Lynden* en *de Cruquius*; de bezwaren, waarmede men te worstelen heeft gehad, en de oorzaken der vertraging. Daaruit blijkt, dat de eerste dadelijk, bij de afsluiting van het Meer, in werking is gesteld, tot het uitbrengen van het water; — de tweede in December van 1848; de derde in April van 1849. Toen de *Leeghwater* zijne werking in Mei 1848 begon, stond het water ['t welk gemiddeld eene diepte had van 4 ellen] op 65 n. duimen onder A. P. De opgave van September toont aan, dat het water toen reeds was gedaald tot 2 el 87 duimen onder A. P. [In de opgave van October wordt de stand op 2 el 98 duimen onder A. P. gesteld.] Uitgestrekte boorden liggen reeds droog; een geheele oude weg is bij de *Lynden* bloot gekomen, met een aantal funderingen van gebouwen, bruggen, hoofden en molens. De werktuigen voldoen, naar luid van het rapport der commissie, uitnemend. Alleen de ketels geven aanleiding tot veelvuldig herstel, en de pompzuigers behoeven gaandeweg versterking. Het kolenverbruik schijnt op den duur de hoeveelheid van 2 ponden per paarden-kracht in het uur niet te boven te gaan.

Winterwater belet de gestadige doorwerking niet. Alleen Rijnlands boezempeil veroorzaakt meermalen een gedwongen stilstand. Men erkent aan de zijde der Regering, dat, met sneeuw en regen, en een goeden molenwind, met welken de molens in Rijnland kunnen malen, de verkleinde boezem, inzonderheid ten zuiden van den Rijn, bezwaren oplevert. Men meent echter tevens, dat tegenover die nadeelen ook voordeelen staan, die wel eens worden voorbijgezien, als: geene dijkschade en overstroomingen, zooals in den winter van 1836/37. Daar bestaan echter, naar luid der memorie, hulpmiddelen, om het kwaad te lenigen, en in de eerste en voornaamste plaats de stichting van een *tweede stoomgemaal* te Halfweg Haarlem.

Naar het oordeel der Regering, was het twijfelachtig, of men, met, in stede van stoomkracht, windmolens te bezigen. immer de droogmaking van het Meer zoude hebben kunnen volvoeren, daar men des zomers gewonnen, maar des winters te veel verloren zoude hebben. De molens toch zouden niet hebben *kunnen* malen, als die van Rijnland, bij gebrek aan wind, moesten stilstaan, en zouden niet hebben *mogen* malen. wanneer deze laatstgenoemden des winters in gang waren, daar alsdan het boezempeil telken reize tot eene hoogte zoude zijn gekomen, waarop de uitmaling van het Meer zoude hebben moeten stilstaan. — Molens, met kleine stoomwerktuigen. zouden meer hebben gekost, dan de drie stoomwerktuigen, met de aanhoorigheden.

Op de kosten van het herstel van vergraven verdedigingswerken, en den aanleg van nieuwe, ter vervanging van de zoodanige als door de droogmaking zouden vervallen, is in 1837 niet gerekend. Daar, ter verdediging der hoofdstad, naar het ontwerp van 1809 van den generaal *Kraaijenhoff*, het Meer die stad aan de zuidwest-zijde moest dekken, heeft Koning *Willem II* niet gewild, dat door de droogmaking iets aan die kracht zou worden ontnomen. Van daar dat deze kosten, ten bedrage van *f* 280,316, ten laste der droogmaking zijn gebragt.

Bij de verkaveling zullen voor de onderneming overblijven, na aftrek van 1313 bunders voor sloten en vaarten, 16,650 bunders.

Al de werken zijn voltooid, behalve het tweede stoomgemaal, de water-inlating aan den IJssel, en de verkaveling. Daar bestaat uitzigt, dat de uitmaling van het Meer in 1851 zal zijn afgeloopen, en dat, zonder onvoorziene tegenspoeden, de verkaveling, dat is, *de geheele voltooijing der onderneming*, in den loop van 1854 zal zijn tot stand gebragt. — De verkoop der landen zal spoedig kunnen beginnen. Gerekend tegen *f* 200 het bunder, rekent de commissie dat, van 1851 tot en met 1855, 16,650 bunders zullen kunnen zijn te gelde gemaakt, voor een bedrag van *f* 3,330,000.

Voor de aflossing van een kapitaal van 8 millioenen, welke in 1855 zoude moeten beginnen, met ten minste *een* ten honderd, zoude alzoo beschikbaar zijn nagenoeg de verkoop-som van drie millioenen en het fonds van onderpand van een, en derhalve *vier* millioenen. De vooruitzigten, nopens het welgelukken der onderneming, zijn alzoo gunstig, want men dient niet te vergeten, dat met de droogmaking vooral is beoogd de vernietiging van een gevaarlijken vijand, meer dan eene winstgevende onderneming; — en dat zij later, als eene bron van vertier en bedrijvigheid, aan de schatkist groote voordeelen zal kunnen opleveren, behoeft geen betoog.

De bezittingen van het fonds tot waarborg bestaan in een kapitaal van *f* 776,000 4 pc. schatkistbiljetten. Het kan worden gestijfd door eene bijdrage van Rijnland, welke zal afhangen van de vraag, welk voordeel dat Hoogheemraadschap zal hebben van de ontlasting van de kosten voor het onderhoud der oeverwerken, nadat de kosten van het reeds gestichte en het nog te stichten stoomgemaal voor deszelfs rekening zullen zijn gekomen.

In de memorie wordt opgemerkt, dat de kosten schijnbaar met *f* 1,946,000 worden verhoogd; maar, als men in rekening brengt de sommen, voor rente-betaling voor 1845, voor de kosten der geldleening en voor de verdedigings-werken, te zamen ruim *f* 1,700,000 bedragende, welke niet ten laste van de droogmaking hadden behooren te zijn gebragt, meent men te mogen aannemen, dat de onderneming nagenoeg voor de geraamde som van 8 millioenen zal kunnen volvoerd worden.

De Regering dringt aan op het nemen van afdoende maatregelen ter voltooijing der droogmaking. De schatkist heeft daarbij, om meer dan eene reden, belang. Beperking dezer middelen kan vertraging baren, en vertraging kan gevolgen hebben, die voor de voltooijing noodlottig zouden kunnen worden. Daar de verlangde som van *f* 1,916,344 niet dadelijk wordt gevorderd, zal men van de daartoe vereischte bijdrage uit de schatkist, van *f* 1,800,000, voorshands met *f* 600,000 in het loopende jaar kunnen volstaan. De verhooging, welke het hoofdstuk der staats-begrooting daardoor zoude ondergaan, zoude uit de gewone middelen worden gedekt.

HAARLEM, 23 October.

In het district Leeuwarden is tot lid der prov. Staten van Vriesland verkozen de heer *Tjalling Halbertsma*, met 291 stemmen, bij herstemming, tegen jhr. mr. *W. E. Engelen*, die 176 stemmen verkreeg.

SCHEEPSTIJDINGEN.

AMSTERDAM, 24 October. Den 23sten dezer zijn in Texel binnengekomen Fokkema van Londen, Dijkema van Archangel, Lether van Petersburg, de Groot van Osterrisoer, Gundersen en Jensen, beide van Drammen, Rassow naar Genua, Croese en Gunter, beide naar Londen en Wesberg naar Drammen, de 4 laatsten terug uit zee en uitgezeild Hayes (st.) naar Londen; de wind z.

Den 19den dezer zijn Deal gepasseerd de schepen *Tjadda*, kapt. Staal, van Rotterdam naar Leverpool en *Vrouw Johanna*, kapt. van der Hoeven, van Shields naar Ceylon.

Den 19den dezer was op de hoogte van Douvres het schip *Watergeus*, kapt. Kramer, van Rotterdam naar Batavia.

Den 19den dezer was op de hoogte van Wight het schip *Jeannette en Anna*, kapt. van den Braak, van Amsterdam naar Livorno.

Te Harlingen zijn aangekomen Fyn, de Groot en Tallagsen, alle 3 van Noorwegen. Te Delfzijl Veling van Newcastle en Bos van Fredriksund, beide naar Amsterdam, Stenger van Oudsoen en Poort van Bremen. Te Calcutta het schip *President Verkouteren*, kapt. Eylerts van Newcastle. Te Bombay het schip *de Maasnimf*, kapt. Ihlower van Bushire. Te Panama het schip *Japara*, kapt. L. van Haften van Valparaiso. Te Valparaiso het schip *Diana*, kapt. Mellema van Rotterdam. Te St. Thomas het schip *Rafael*, kapt. Buykes van Amsterdam. Te Newjork het schip *Jane E. Williams*, kapt. Masson van Rotterdam. Te Konstantinopel Stoelman van Amsterdam. Te Odessa Hooglandt; te Triest Bieze en de Jongh; te Marseille Goossens, alle 4 van Rotterdam. Te Dundee Giezen van Zwolle en Lie; te Bremerhaven H. Broekema, beide van Rotterdam.

BEURS VAN AMSTERDAM.

Prijzen der Effecten.

24 *October*. 1850. — 4½ *Ure.*

			van	*tot*	*gebl.*
NEDERL., Werkel. Schuld. . .	2½	pct.	56½	9/16	56½
„ „	3	„	67 9/16	5/8	—
„ „	4	„	98½	—	—
Amortisatie-Syndicaat . .	3½	„	—	—	—
Handelmaatschappij . . .	4½	„	108¾	—	—
Oost-Indische Leening. .	4	„	—	—	—
Aand. Holl. Spoorweg.			—	—	—
Leen. „ „ .	4½	pct.	99	—	—
Aand. Rijn-Spoorweg . .	4½	„	—	—	—
FRANKRIJK, Certificaten . . .	3	„	52⅞	15/16	52⅞ g.
„ . . .	5		—	—	—
RUSL., Obl. Hope & Co. . . .	5	„	104½	⅝	104½
„ „ 1828/1829,	5	„	104¼	—	—
Certificat. „ 1831/1833.	5	„	95⅞	—	—
„ „ 1840. . . .	4	„	87	—	—
„ bij Stieglitz . .	4	„	86⅞	—	—
„ „ „ N. .	4	„	—	—	—
Inschr. in Assignatiën . .	6	„	—	—	—
Certific. van „ . .	6	„	—	—	—
POLEN, Aandeel. 1835, fl. 500 . .		*f*	76	—	—
Obligatiën	4	pct.	—	—	—
SPANJE, Ardoin van £ 85,	5	„	11 1/16	⅛	11 1/16
„ „ £ 510,	5	„	11¼	5/16	11¼
„ Onb. Stukk.	5	„	10 13/16	—	—
Obligatiën	3	„	—	—	—
„ Binnenl. . . .	3	„	33⅞	34	33⅞
Passieve			—	—	—
Ardoin Coupon			8⅝	11/16	—
OOSTENR., Oblig. bij Goll. . .	5	pct.	—	—	—
„ „ „ . .	4	„	—	—	—
„ Metalliek . .	5	„	73¾	74⅛	—
„ „ N. . .	5	„	79	⅞	79¼
„ „ . .	2½	„	39 7/16	⅝	—
BELGIE, ...			—	—	—
Banc. Belgie	2½	pct.	—	—	—
Rothschild, ...	2½	„	46 13/16	—	—
„	4½	„	—	—	—
BRAZILIE, Geldl. 1824, £ 100	5	„	—	—	—
„ „ £ 200	5	„	89⅞	—	—
PORTUGAL, Oblig. 5 pct. thans	4	„	36⅛	⅜	36⅛
„	4	„	35¾	¾	35¾
Binnenlandsche à 1 conto	5	„	—	—	—
PERU, Geldl. 1849, thans . .	4	„	80	⅜	80
VENEZ., Oblig. 6 pct. thans .	2¾	„	33¼	—	—
GRENADA, Obligatiën. £ 100	1¼	„	18⅜	—	£ 100
MEXICO, Oblig. 1846 £ 100 .	5	„	29⅞	30	29 15/16
N.-AMERICA, Americ. Bank - Actiën.			—	—	—

Peru geldl. uitgest. 36¾. Venezuela oblig. uitgest. 12 5/16. De 4½ Russen 95 9/16. Ned. Handelm. resc. 15 Jan. 1851, 110½. Beleening 2½. Prolongatie 3.

Aldus opgemaakt door het Bestuur der Societeit: *Tot Nut des Obligatie-Handels.*

J. BRASKAMP, *Pres.*

De binnenlandsche fondsen flaauw. Oostenr. metall. aanmerkelijk lager te verkrijgen. De overige fondsen mede lager verhandeld.

MADRID, 18 October. De 3 pc. 34½ à 9/16; 5 pc. 13¾ à ⅝.
WEENEN, 21 October. De 5 pc. Mettall. 94; Bank-actien 1152.
BERLIJN, 22 October. De 3½ pc. Schuldbr. 85⅜.
FRANKFORT, 22 October. De 5 pc. Metall. 77½. De 2½ pc. Ned. 56½. De 3 pc. Spaansche binnenl. 33⅞.
LONDEN, 23 October. De 3 pc. gecons. resc. 97½ à ⅝. Mexico 32 à ⅛. Peru 81¾ à 82.
PARIJS, 23 October. De 5 pc. renten 92 fr. 80; 3 pc. 57 fr. 65; Bank-actien 2300; 3 pc. spaansche 34¼.

WISSELCOURS.

Amsterdam, den 24sten *October* 1850.

Madrid,	3/m.	*f* 245	à	c.	Bord.,	½ uso	*f* 56 06	à	07 c.
Bilbao,	——	„ 244	à	—	Londen,	2/m.	„ 11 85	à	—
Cadix,	——	„ 246	à	—	——	zigt	„ 11 90	à	—
Sevilien,	——	„ 243	à	—	Hamb.,	——	„ 35 12½	à	—
Lisbon,	——	„ 42 37½	à	—	——	2/m.	„ 34 93	à	94 —
PortàPort,	——	„ 42	à	—	Ween.,	6/w.	„ 29 37½	à	—
Napels,	2/m.	„ 80 50	à	—	Augsb.,	——	„ 35 25	à	—
Livorno,	——	„ 38 50	à	—	Frankf.,	——	„ 99 62½	à	—
Genua,	——	„ 45 62½	à	—	Petersb.,	2/m.	„ 185 50	à	—
Parijs,	zigt	„ 56 43	à	44 —	Rotterd.,	——	„ 12½	à	—
——	2/m.	„ 56 06	à	07 —					

PRIJZEN VAN SPECIEN.

AMSTERDAM, 24 October. Nieuwe Ducaten *f* 0,00 à 00. Oude gerande dito *f* 5,65 à 75. Wigtige Guinjes *f* 12,30 à 50. Dito Engelsche Souvereinen *f* 11,90 à *f* 12,00. Dito Pistolen *f* 9,80 à 90. Nieuwe Louis d'Or *f* 11,05 à 11,15. Stukken van 20 fr. *f* 9,50 à 60 het stuk. Baren Goud en Gouden Specie van *f* 1442,60 per N. P. fijn 12 à 12½ pc. Zilver van 900 tot 300/d. *f* 104,00 à 104,60 per N. P. fijn. Piasters *f* 2,55 à 60. Fransche Kroonen *f* 2,70 à 75. Stukken van 5 fr. *f* 2,35 à 38. Brabandsche Kroonen *f* 2,65 à 70. Pruissische Daalders *f* 1,75 à 78.

MARKTBERIGTEN.

GRONINGEN, 22 October. *Tarwe* flaauwer; 123 à 127 p. o. en jar. *f* 7 à *f* 7,80; 120 à 127 p. n. roode *f* 5,90 à *f* 7,20. *Rogge* nieuwe als voren; jarige traag, 116 à 123 p. Munst. en inl. *f* 5 à *f* 5,75. *Boekweit* flaauw; 113 à 116 p. n. grijze zand *f* 5,50 à *f* 5,90; 113 p. n. veen *f* 5,30; 110 à 113 p. o. dito *f* 4,80 à *f* 5,10. *Garst* iets lager; 96 à 99 p. winter n. *f* 4,25 à *f* 4,55; 99 à 103 p. zomer *f* 4,10 à *f* 4,40; 113 p. jar. deensche *f* 4,80. *Haver* 15 à 20 c. lager; 78 à 85 p. n. dikke *f* 2,70 à *f* 3,05; 65 à 72 p. witte voer *f* 2,30 à *f* 2,60. *Koolzaad* prijsh., puik *f* 11,20; mindere soorten *f* 8,75 à *f* 10,50. *Zomerzaad* *f* 7,25 à *f* 7,75.

SNEEK, 22 October. *Boter* *f* 33,50. *Kaas* *f* 16 à *f* 19.

DELFT, 24 October. *Boter* *f* 37 à *f* 43.

*** NOTIFICATIE.

Burgemeester en Wethouderen der Stad GORINCHEM verwittigen bij deze een' iegelijk, dat, *als van ouds, de* ST. HUBERTS-BEESTENMARKT of TOONMARKT aldaar in dit jaar zal gehouden worden op Vrijdag *vóór* den eersten Dingsdag in November, en dus op *Vrijdag den 1sten November* 1850; de ST. MAARTENS-PAARDENMARKT op den eersten Maandag *na* St. Maarten en de ST. MAARTENS-BEESTENMARKT op Dingsdag daaraanvolgende, en derhalve op *Maandag en Dingsdag den* 18en *en* 19en *November* 1850.

De ST. MAARTENSCHE-MARKTWEEK zal dit jaar beginnen op *Maandag den* 18en *November* en eindigen op *Maandag den* 25en *November* 1850.

Alle Hazardspelen, van welken geringen aard ook, zullen door de Politie strengelijk geweerd, en, even als op andere tijden, de bestaande verordeningen tegen de Bedelarij gedurende die Marktweek gehandhaafd worden.

De Lootdag is bepaald op *Donderdag den* 14en *November* 1850. Voor hen, die niet persoonlijk kunnen tegenwoordig zijn, zal door een ander geloot mogen worden, mits hunne Kramen of Tenten te Gorinchem aangekomen zijn.

En wordt den belanghebbenden kennis gegeven, dat op den dag der Paardenmarkt geen Rundvee aan de Marktlijn gebonden, of op eenige andere wijze op de Markt geplaatst zal mogen worden, vóór des avonds vijf ure, na welk uur zulks echter geoorloofd zal zijn.

Terwijl ten slotte de aandacht van de Marktbezoekers bijzonder gevestigd wordt op de hierboven voorkomende juiste aanduiding der Marktdagen, uit aanmerking dat in sommige Almanakken eene verkeerde aanwijzing van die dagen gevonden wordt.

Gorinchem, den 9den *October* 1850.

Burgemeester en Wethouderen voornoemd,
J. J. ROM, Wethr.
Ter ordonnantie van dezelven,
VAN DER MAST, Secrt.

*** Vijf-en-twintig-jarige Echtvereeniging, van
VOORSCHOTEN, D. VAN LEEUWEN
den 22sten October en
1 8 5 0. A. M. BOOGMAN.

*** Getrouwd:
WINSUM, Mr. B. J. DE KOK,
16 October 1850. van *Bolsward*, met
Eenige kennisgeving. E. BRONGERS.

*** Getrouwd:
BEUNINGEN, W. C. VAN KUYK
23 October 1 8 5 0. en
C. VAN HET LINDENHOUD.

*** Getrouwd:
ADRIAAN VAN VOLLENHOVEN,
Weduwenaar van Vrouwe *R. M. L. Baelde*, en
JOHANNA PAULINA VAN DER HOOP.
ROTTERDAM, 23 October 1850.

*** Getrouwd:
HAARLEM, T. J. VOGELS
23 October 1 8 5 0. en
A. S. v. D. PIGGE.

*** Getrouwd:
HAARLEM, J. P. LIJDSMAN
23 October 1850. en
Eenige kennisgeving. M. LEMKES.

*** Getrouwd:
NIEUWER-AMSTEL, P. E. TONKES,
24 October 1850. Pred. te *Ouderkerk a/d Amstel*, met
J. H. J. KRUIMEL.

*** Bevallen van een' ZOON Vrouwe *J. C. C. PFENNINGER*, geboren *RIDDER*.
UTRECHT, den 20sten October 1850.
Eenige kennisgeving.

*** Heden beviel voorspoedig van eene welgeschapene DOCHTER *C. M. VAN DE KOPPEL*, hartelijk geliefde Echtgenoot van H. H. PROPER.
'S GRAVELAND, 20 October 1850.
Familie en Bekenden gelieven deze algemeene tevens als bijzondere kennisgeving aan te merken.

*** Heden verloste van eene DOCHTER *A. PASMAN*, geliefde Echtgenoot van
A. NIERHOFF JR.
DEDEMSVAART, 22 October 1850.

*** Mijne geliefde Echtgenoot, *C. M. A. VAN DER LEEUW*, werd heden verlost van een' welgeschapen ZOON. W. L. RIEHM.
HEINENOORD, 22 October 1850.
Eenige kennisgeving.

*** Mijne geliefde Echtgenoote, *S. C. MAKKES*, beviel heden van eene DOCHTER.
HOORN, C. VAN HOLK.
22 October 1 8 5 0.

*** Op heden beviel zeer voorspoedig van eenen ZOON *ANNA ELISABETH DE BRUIJN*, geliefde Echtgenoot van I. J. L. VAN ESSEN.
AMSTERDAM, 22 October 1850.

*** Heden overleed, in den ouderdom van ruim 79 jaren, de Wel-Edel-Geboren Heer LAMBERTUS JAN HORA SICCAMA, Oud Hoofd-Inspecteur van 's Rijks Belastingen in de Provincie Groningen.
GRONINGEN, 19 October 1850.

*** UTRECHT, den 19den October 1850. Op heden overleed, tot groote droefheid zijner Ouders en van zijnen Broeder, de Wel-Edel-Gestrenge Heer H. KRETZER, 1e Luitenant-Adjudant der Genie alhier, in den ouderdom van ruim 32 jaren.

*** Heden overleed, tot onze innige droefheid, onze geliefde Moeder, Mejufvrouw ELIZABET LIEVAART, Weduwe van wijlen den Heer *Antonie Schouten*, in den hoogen ouderdom van 87 jaren.
HAARLEM, JOHS. SCHOUTEN Az.
19 October 1850. A. SCHOUTEN Az.
M. SCHOUTEN Az., *Nieuwe-Diep*.

*** Mogten wij, in een' 14 jaren gelukkigen Echt, voor het eerst op den 13den dezer de ondervreugde smaken, kortstondig was die vreugde, daar het God behaagde heden mijne dierbare Echtgenote, H. M. HASSELS, in den ouderdom van bijna 36 jaren tot zich te nemen.
TERBORG, G. A. B. HUENDER.
20 October 1850.

*** Op den 21sten October 1850 overleed, op den Huize BELLE-VUE, bij *Cleve*, de Wel-Edel-Geboren Heer CORNELIS JAN VAN GHEEL GILDEMEESTER, in den ouderdom van 65 jaren, diep betreurd door zijne nagelatene Weduwe en Kinderen.
Eenige kennisgeving.

*** KAMPEN, 21 October 1850. Heden overleed mijn hartelijk geliefde Echtgenoot, de Wel-Eerwaarde Zeer-Geleerde Heer HENRICUS ÜDEN MASMAN, in leven rustend Predikant bij de H. G. van *Paramaribo*, in den ouderdom van ruim twee en zeventig jaren. Zoo ik als zijne nagelatene Betrekkingen betreuren zijn verlies, maar berusten in de wegen van den besten Hemelschen Vader. H. HOEK,
Eenige kennisgeving. Wed. *H. Üden Masman*.

*** Heden overleed alhier, na eene ongesteldheid van weinige dagen, de Hoog-Wel-Geboren Heer JOOST GERARD GODERD Baron TAETS VAN AMERONGEN VAN RENSWOUDE, in den ouderdom van ruim 81 jaren.
Huize RENSWOUDE, den 21sten October 1850.

*** Den 18den September overleed alhier onze geliefde Dochter, ANTOINETTE GUILHELMINE FRÉDERIQUE, in den ouderdom van slechts 25 jaren.
DELFT, W. A. CAMP,
21 October Majr. M. M. der Art.
1850. A. CAMP,
TINDAL.
Uithoofde van buitenlandsche Betrekkingen wordt deze Advertentie nu eerst geplaatst.

*** Heden overleed, in den ouderdom van bijna negen en zeventig jaren, ELISABETH FLAES, Weduwe *H. de Vos*, diep betreurd door hare Kinderen, Klein-Kinderen en Achter-Klein-Kinderen.
ROTTERDAM, 21 October 1850.

*** Heden overleed mijne hartelijk geliefde Tante, Mejufvrouw M. J. W. HERINGA, na zwaar en langdurig lijden, in ruim 78jarigen ouderdom.
HAARLEM, Wed. BLUSSÉ VAN OUD-ALBLAS
21 October 1850. geb. HERINGA.
Eenige kennisgeving.

*** Het ZOONTJE, ons den 19den dezer geschonken, werd, tot onze bittere droefheid, heden weder van ons opgeëischt. J. ENGELENBURG.
AMSTERDAM, E. H. J. ENGELENBURG,
23 October 1 8 5 0. STEINBUCH.

*** Auf Ansuchen der Ehefrau des Amtsvogts CARL BRILL hieselbst, ANTOINETTE gebornen LAPAIX, werden, behuf Nachweisung hypothekenfreien und sonst unbeschwerten Eigenthums, Alle und Jede, welche an die nachbenannten, im Jahre 1842, durch die Ehefrau BRILL von den Eheleuten Dr. Med. GERHARDUS HOVEUS AMSHOFF und JOHANNE WILHELMINE geborene VAN HAEK, zu Hogeveen, im Niederländischen angekauften und dann kürzlich an den Hern Fürsten zu Bentheim wieder verkauften, in der Nähe der Stadt Neuenhaus belegenen GRUNDSTÜCKE, als:

1. *Das Mühlenplasland*, etwa $4^2/_3$ Morgen Garten- und Ackerland und $2^2/_3$ Morgen Wiese;
2. *Den Kater*, etwa $5^2/_3$ Morgen Garten- und Ackerland und $3^1/_3$ Morgen Wiese;
3. Die Wiese am Hardingerbach, etwa $3^1/_3$ Morgen gross;
4. *Den Lübleis-Kamp*, etwa $6^2/_3$ Morgen Garten- und Ackerland;
5. *Den Jonkers-Kamp*, etwa $2^2/_3$ Morgen dito dito;
6. *Den Brunsberg*, etwa $4^5/_6$ Morgen dito dito;
7. Ein Stück, etwa $1^1/_3$ Morgen, auf der Hohenhorst, dito dito;

so wie an die folgenden, der Ehefrau BRILL zugehörigen, gleichfalls vor Neuenhaus belegenen GRUNDSTÜCKE, als:

8. *Die Völlings-Mate*, etwa $3^2/_3$ Morgen Garten- und Ackerland und 2 Morgen Wiese;
9. Ein Stück, etwa $1^1/_3$ Morgen, auf Smitskamp, Garten- und Ackerland;
10. *Das Neue*, vor Völlings-Mate, etwa $^1/_2$ Morgen dito dito;

aus irgend einem Grunde Eigenthumsrechte oder sonstige dingliche Ansprüche machen zu können vermeinen, hierdurch aufgefordert, solche in dem dazu auf
Dienstag den 31ten December d. J.,
Morgens 11 *Uhr*,
auf hiesiger Königlicher Amststube angesetzten Termine so gewiss anzumelden und sofort möglichst zu begründen, als sie widrigenfalls damit ausgeschlossen und zum ewigen stillschweigen verwiesen werden sollen.

Fernere Bekanntmachungen, namentlich der demnächstige Praeclusiv-Bescheid, werden lediglich durch Anschlag an das schwarze Brett vor der Amststube veröffentlicht werden.

Decr. Neuenhaus, den 7ten October 1850.
Königlich-Hannoversches Amt,
A. CRAMEER.

*** Aan een Instituut in Gelderland verlangt men ten spoedigste een' SECONDANT, van niet beneden de 20 jaren, die het Fransch vlug spreekt en de beginselen der Wiskunde kan onderwijzen. Behalve Kost, Inwoning enz., bedraagt het Salaris *f* 150 à *f* 200. Brieven *franco*, onder Lett. A., aan den Boekhandelaar J. H. MELLINK, te Zutphen.

*** Een KOREN-MOLENAARSKNECHT, van de Hervormde Godsdienst, wenschte zich met November of later geplaatst te zien. Adres met *franco* Brieven, onder Lr. M., aan de Boekhandelaars J. B. VAN LOGHEM en ZOON, te Haarlem.

*** Een bekwaam BOEKBINDER, zijn werk goed verstaande en van goede getuigschriften voorzien, vast werk begeerende, adressere zich met *franco* Brieven, Lett. A, bij de Heeren C. L. SCHLEYER en ZOON, Boekhandelaars te Amsterdam.

*** Op een aangenaam, gedurende Zomer en Winter bewoond Buitengoed, in Gelderland, verlangt men, ten behoeve van drie *Dochters*, wier opvoeding zoo goed als voltooid is, kennis te maken met eene JONGE JUFVROUW, de Fransche en liefst ook de Engelsche Taal vloeijend sprekende, en geschikt om gunstigen invloed uit te oefenen op de aankweeking van kundigheden en de veredeling van den smaak. De gelegenheid wordt haar aangeboden, aanvankelijk als *Logée* den Familiekring te bezoeken. Iemand hieromtrent, of zelve of door tusschenkomst van een' met haar bekend persoon, in overleg wenschende te treden, adressere zich, onder de Letters R. S., aan de Boekhandelaars M. WESTERMAN & ZOON, in de Kalverstraat te Amsterdam. Men kan op bescheidenheid staat maken.

*** Eene JUFVROUW van fatsoenlijken Huize, P. G., de Fransche en Duitsche Talen magtig, verlangt geplaatst te worden als Jufvrouw van Gezelschap, of behulpzaam te zijn in het Huishouden, of ook tot opleiding van jonge Kinderen. Adres met *gefrankeerde* Brieven, gem. W., aan de Boekhandelaars A. VAN HOOGSTRATEN en ZOON, te 's Gravenhage.

*** Een fatsoenlijk HEER, Weduwenaar, oud ruim 55 jaren, van een gezond gestel en opgeruimd humeur, door van hem onafhankelijke omstandigheden zonder genoegzame middelen van bestaan, bekend met het vak van Administratie, wenschte, tegen matig Honorarium, eene gelegenheid te vinden, hetzij bij eene Weduwe of ongehuwde Dame, tot het beheeren van Goederen of Zaken. Adres, Brieven *franco*, onder Letts. V. D., bij J. H. KNOOP, Donkere Sparen te Haarlem.

*** Als BONNE wordt gevraagd: Een fatsoenlijk Meisje, van de Protestantsche Godsdienst, zacht van humeur, de Fransche Taal sprekende, kunnende met de Wasch omgaan en goed Naaijen, Stoppen en Mazen. Adres *franco*, onder Lett. V., aan het Huur- en Verhuur-Kantoor van M. J. DE ROO, te Doesborgh.

*** DIRECTEUREN van het FONDS ten behoeve van *Surinaamsche Planters*, genegotieerd ten Kantore van W. G. DEUTZ, adverteren, dat, gedurende eene maand, en wel van den 29sten October tot 29 November eerstkomende, des Dingsdags en Donderdags, van tien tot twee ure, ten Kantore van de Notarissen LOUWERSE en BIESMAN SIMONS, op de Heerengracht, bij de Wolvenstraat, te Amsterdam, voor geïnteresseerden ter visie zal liggen een VERSLAG, met en benevens de REKENING en VERANTWOORDING wegens deze Directie over den jare 1849.

*** BEKENDMAKING.

De DIJKSTOEL van het Polder-District Tielerwaard is voornemens op Zaturdag den 2den November 1850, des voordenmiddags om 11 ure, in het Districts-huis te Tuil, te verkoopen: Het RIJSHOUT, staande in den Districts-Rijswaard te Opijnen, en daarna te besteden:

1°. De Leverantie van 46 Vimmen drie- of vierjarig WAARDEN RIJSHOUT, met de benoodigde PALEN, en
2°. Het daarstellen van aanzienlijke HERSTELLINGEN aan de Districts-Waterwerken in den Tielschen Polder, onder Varik, Heesselt, Opijnen, Tuil, Hellouw en Herwijnen.

Het Bestek, waarnaar de Besteding der Herstellingen aan de Waterwerken zal plaats hebben, zal twee dagen vóór den dag der Besteding ter lezing liggen: te Hellouw, bij *J. Sitser*; te Varik, bij *G. van Ballegoijen*, en in het Districts-huis voornoemd. Op den 31sten October eerstkomende zal de aanwijzing, door den Dijks-Opzigter van het District, *in loco* geschieden der Werken onder den Tielschen Polder, te Varik, Heesselt, Opijnen en Tuil, en op den 1en der volgende maand van die te Hellouw en Herwijnen, terwijl bij hem, gedurende acht dagen vóór de Besteding, die inlichtingen zullen verkrijgbaar zijn, welke men noodig zal hebben.

De Dijkstoel voornoemd,
VAN AYLVA VAN PALLANDT, fungd. Dijkgr.
Ter ordonnantie van denzelven,
G. M. J. KOLFF, Secr.

*** VOOR LIEFHEBBERS TEN DEZEN VAN BELANG,

dat wij ondergeteekenden een nieuw VEER-SCHEEPJE hebben laten maken, door den Scheeps-Bouwmeester O. L. LANTINGA, te IJlst, 't welk in alle opzigten zoo tot ons genoegen is bevonden, dat wij ons verpligt gevoelen melding te maken van de verregaande bekwaamheid van dezen in zijn vak. Zijn Leermeester was *E. T. Holtrop*, in zijn leven in dat vak ook ver gevorderd en beroemd, 't welk wij ook bij ondervinding wisten. Wij betuigen dat genoemden *Lantinga* de voet van zijn' Leermeester ten dezen wel degelijk is nagevolgd en achten hem aanbevelingswaardig.
Heerenveen, GEBROEDERS H. B. PONNE.
October 1850.

*** A. VAN DER MAAREN en COMP., te Haarlem, hebben aangekregen: Versche Zeeuwsche, Texelsche en Engelsche OESTERS, à *f* 2,50 en *f* 3 per 100; WINTER-ZALM, 50 cents het Ons; Bergsche ANSJOVIS, à 80 cents de 100; Fijnzoute WINTER-HARING, Gemarioneerde HARING, HARING-SALADE, Nieuwe STOKVISCH en LENG, Zeeuwsche AARDAKERS, tot een' civielen prijs. Brieven *franco*.

*** RACAHOUT.

Dit Middel, hetwelk een aangenaam, Maag- en Borstversterkend voedsel oplevert, voor zwakke en teringachtige Personen, oude lieden en diegenen, welke na doorgestane ziekten de vorige krachten willen herstellen, *is het eenige* dat door de Koninklijke Academie te Parijs en de voornaamste Geneesheeren in Frankrijk is goedgekeurd.

BORST-KOEKJES EN BORST-SIROOP
DER ARABISCHE NAFÉ.

Deze beide verzachtende Borstmiddelen, *die na onderzoek bevonden zijn volstrekt geen* OPIUM *te bevatten*, verdienen de voorkeur, daar dezelve voor alle ziekelijke Borstaandoeningen, Verkoudheden, Kinkhoest, enz., steeds met het beste gevolg gebruikt worden. Hoofd-Depôt bij den Heer *F. E. van Santen Kolff*, te Rotterdam, *bij wien men zich ter aanvraging van Depôt franco moet adresseren*. Depôt bij de Heeren: *B. Adama*, te Amsterdam; *H. Kerkhoff*, in het Verkoophuis aldaar; *W. C. van Dort*, te 's Hage; *A. P. Milius*, te Utrecht.

*** TE KOOP,

even buiten eene der Hoofdpoorten te Haarlem: Een zeer ruim, goed onderhouden HUIS, hetwelk vele gemakken met eenen allerаangenaamsten stand vereenigt, bevattende elf Vertrekken, en een zeer groote TUIN, met MOEZERIJ, MENAGERIE, KOEPEL EN ZOO VOORTS. Te bevragen, met *franco* Brieven, bij den Metselaar en Steenkooper C. KAAKEBEEN, te Haarlem.

*** De MASTEN-VEILING van BONTEKONING en AUKES zal, in plaats van Donderdag 31 October, op Dingsdag den 29sten en Donderdag den 31sten October gehouden worden.

*** Op Zaturdag den 9den November 1850, des middags ten 12 ure, zal men voor de Stalling, staande binnen Utrecht in de Geertesteeg, ten overstaan van den Notaris DUYFJES, in het openbaar, om *kontant geld*, verkoopen: Eene groote partij goed beschilderde en bekleede RIJTUIGEN, bestaande in drie Glazen-Wagens, eene Barouchette, twee Victoria's, eene Koets, vier Vigelanten, vier Tentwagentjes, eene Kiereboe, een Wagentje, een Hittenwagen, een Vrachtwagen, twee Tilbury's, eene Caricle, twee Fransche Chaisen en een span zwarte Tuigen. Des morgens op den verkoopdag aldaar te bezigtigen.

*** Men zal op Vrijdag den 1sten November 1850, des avonds te 6 ure, in *den Doelen* te Purmerende, ten overstaan van den Notaris S. DE VRIES, presenteren te verkoopen:

Eenige Perceelen best GRASLAND, gelegen in den Overweersche Polder, onder de Jurisdictie der Stad Purmerende, te zamen groot 21 Bunders, 51 Roeden en 60 Ellen, met eene Schuur daarop staande. Te aanvaarden den 25sten December 1850; verhuurd tot dien tijd, voor *f* 900 per jaar; Polder- en Grondlasten bedragen *f* 180 per jaar. Nadere informatiën zijn te bekomen bij opgen. Notaris *de Vries*, te Purmerende.

*** Men is van meening in het openbaar, in het Logement *de Spaansche Vloot*, te 's Gravezande, op Dingsdag den 29sten October 1850, 's namiddags te 5 ure, te veilen, en op Dingsdag den 5den November daaraanvolgende, terzelfder ure, te verkoopen:

Eene TUINDERSHUIZING, genaamd *BIJSTERVELD*, met Stalling, Schuren, Hooiberg, verder Getimmerte en Erf, benevens omstreeks 5½ Bunder TUIN- en WEILAND, alles staande en gelegen aan den Monsterschen Weg, in de Gemeente 's Gravezande, eerst in 2 Perceelen, daarna gecombineerd.

Te aanvaarden: de Huizing, als 't Getimmerte en Erf, 1°. Mei 1851; het Tuinland 1°. December 1850 of eer ontblooten van de Schoof, en 't Weiland met Kersmis 1850. De Koopprijs moet betaald worden 1°. Mei 1851 of vroeger, met Int. à 5°/₀ 's jaars, van 1°. Feb. 1851 af tot den betaaldag.

Nadere inform. te bekomen ten Kantore van Mr. J. P. DE FREMERY, te 's Gravezande.

*** WINTER-AVOND-VERMAAK.

PETIT & C°., Boekhandelaars te Utrecht, hebben op heden uitgegeven en alom verkrijgbaar gesteld:

I. NIEUW LOTERIJ-GEZELSCHAPSPEL, bestaande uit 60 op Steen geteekende Plaatjes, 60 Nommers en 60 Prijzen, alles opgeplakt en besloten in Maroquine Doos; het geheel is zeer netjes bewerkt en bijzonder geschikt tot Geschenk. Prijs 60 Ct.

II. **De Kunst om Droomen uitteleggen.** Met 140 Houtgravuren. Tweede Druk. Prijs 40 Ct.

III. **De Sybille van Vincennes, of de laatste bekentenis van eene beroemde Kaartlegster.** Met 4 Tabellen. Prijs 40 Ct.

IV. **Creditus, dat is het wezenlijke der kunst van Kaartleggen en Horoscooptrekken.** Prijs 15 Ct.

Te Amsterdam mede verkrijgbaar bij C. L. BRINKMAN, Singel, bij het Kleerveer.

*** Bij J. C. A. SULPKE, te Amsterdam, is uitgegeven: **VERHANDELINGEN DER EERSTE KLASSE VAN HET KON. NEDERL. INSTITUUT VAN WETENSCHAPPEN, LETTERKUNDE, ENZ.** Derde Reeks, 3de Deel, 3de Stuk, met 9 Platen . . . . . *f* 3,60.

Waaruit afzonderlijk verkrijgbaar:

J. P. DELPRAT, VERGELIJKING VAN HET ZOOGENOEMDE PARALLELOGRAM VAN WATT MET EEN LATER VOORGESTELDEN TOESTEL. *f* 0,40.

A. NUMAN, OVER DEN VEELKOP-BLAASWORM DER HERSENEN. (POLYCEPHALUS (COENURUS) CEREBRALIS.) Met 9 Platen . . . . . . *f* 2,90.

*** De Boekdrukker A. E. C. VAN SOMEREN, te Zutphen, heeft uitgegeven een schoone Roman, getiteld: **DE DOCHTER VAN DEN PREDIKANT RAUMER.** Huiselijke Tooneelen, door Mevrouw TOURTE-CHERBULIER. Uit het Fransch vertaald door D. BOMHOFF HZN. Twee gr. 8°. Deelen, à . *f* 5,40.

In alle solide Boekwinkels is dezen Roman te bekomen, gelijk ook de volgende Werken, die met succes gedebiteerd worden:

GODSDIENSTIGE OEFENINGEN. Een Volks-Leesboek over de Christelijke Waarheid, door Ds. A. RUTGERS VAN DER LOEFF. Tweede, verbeterde en vermeerderde druk, à . . . . *f* 1,90.

BEKNOPT ONDERWIJS IN DE CHRISTELIJKE WAARHEID, door denzelfden. Uitgegeven ten gebruike bij de „*Godsdienstige Oefeningen*", à 17½ Cts.

HET CHRISTUS-RIJK OP AARDE. Evangelische Beschouwingen over de *Christelijke Kerk*, door Ds. J. WITKOP, à . . . . *f* 1,90.

HERINNERINGEN UIT DE GESCHIEDENIS VAN CHRISTUS EN ZIJNE KERK OP AARDE. Een Geschiedkundig-Godsdienstig Leesboek voor alle Huisgezinnen, door Ds. W. D. STATIUS MULLER. 2 Dln., à . . . . *f* 4,65.

ONDERWIJSBOEKJE IN DE VERSCHILPUNTEN DER PROTESTANTSCHE EN ROOMSCH-KATHOLIEKE KERK, getoetst aan de uitspraken des Bijbels. Tweede druk, à . . . . . . 20 Cts.

FRANSCHE SPRAAKWENDINGEN. Verzameling van eigenaardige en uitgezochte zegtswijzen der nieuwere Fransche Spreektaal. Bijeengebragt door Prof. L. BISCHOFF. Prijs . . . . 75 Cts.

*** Voor **SCHOLEN** is bij den Boekhandelaar P. D. J. QUANJER, te Zierikzee, van de pers gekomen:

Eerste Beginselen der Aardrijkskunde in het algemeen, en beknopte Aardrijkskundige Beschrijving van het Koningrijk der Nederlanden, benevens die van Neêrlands Buitenlandsche Bezittingen en Palestina, door J. A. MANDS VAN DER JAGT, Schoolonderwijzer te *Burgh*. Prijs 25 Centen.

VOOR LEESGEZELSCHAPPEN EN LEESBIBLIOTHEKEN.

J. C. & W. ALTORFFER, Boekhandelaars te Middelburg, geven heden uit en hebben alom verzonden:

EEN CODICIL.

Roman van G. P. R. JAMES *Esq.* Uit het Engelsch, door den Vertaler van „OLIVIER CROMWELL."

3 Deelen in gr. 8°., met drie verschillende Vignetten. . . . . . *f* 9,—.

Eene hoogst matige prijsberekening voor den compressen, doch duidelijken druk van 946 Bladzijden.

☞ Deze Roman, van den ook in ons Vaderland algemeen op prijs gestelden JAMES, bevelt zich aan door eene ingewikkelde en boeijende intrigue en hoogst aanschouwelijke voorstelling.

*** Door S. E. VAN NOOTEN, te Schoonhoven, is op heden uitgegeven en verzonden:

EEN GESCHENK UIT AUSTRALIË.

ONDERHOUDENDE VERHALEN

UIT HET LEVEN DER ENGELSCHE KOLONISTEN,

DOOR

MRS. DE VIDAL.

NAAR DEN VIJFDEN DRUK UIT HET ENGELSCH, DOOR

C. S. ADAMA VAN SCHELTEMA.

Gr. 8vo, met Vignet. Prijs *f* 2,40.

INHOUD: *Thomas en Anna Thompson.* — *Susanna's Droom.* — *William Norton of de Landverhuizer.* — *Ruth Walsch.* — *De twee Nichten.* — *De Weduwe.*

☞ Dit zeldzaam Geschenk van *Australiëns Bodem* zal ongetwijfeld de belangstelling wekken van het leesminnend Nederlandsch Publiek.

Onlangs werd door denzelfden Uitgever verzonden:

GODSDIENSTIGE EN ZEDELIJKE NOVELLEN

DOOR

C. E. VAN KOETSVELD.

TWEEDE VERZAMELING.

Gr. 8vo, met een fraai Vignet in Staal. Prijs *f* 3,25.

INHOUD: *De St. Pietersberg.* Herinneringen van een' Hollandschen Reiziger. — *De Oorringen.* — *Een Gebed.* — *De Muren van Jeruzalem.* — *De kracht van het Bijgeloof.* — *De Kaartlegster.* — *Een woord.* — *Schuldgevoel.* — *Ware Armen.* — *De twee Zusters.* — *Nemesis.* — *Eene Erftante.* — *Krom Jantje.* Verhaal van een Overbuur. — *De arme Françoise.*

☞ Van de in 1849 verschenen *tweede druk* der **eerste Verzameling** zijn mede nog Exemplaren te bekomen, à *f* 3,25.

DE MENSCH IN HET LAATSTE TIJDPERK ZIJNS LEVENS.

TAFEREELEN UIT DE LEERSCHOOL DER ONDERVINDING,

TOT BEVORDERING VAN

GODSVRUCHT EN LEVENSWIJSHEID,

DOOR

T. VAN SPALL.

Gr. 8vo, met Vignet. Prijs *f* 2,50.

INHOUD: *Het laatste levensjaar van eenen Gierigaard.* — *Armoede in den ouden dag.* — *De Familie Boomslot.* — *De Predikants-Weduwe.* — *De Ambachtsheer van Westburg.*

Vroeger werd door hem mede uitgegeven:

T. VAN SPALL. DE MENSCH BIJ ZIJNE INTREDE IN DE WERELD, of Geloof en Godsvrucht in beoefening gebragt, in een achttal Verhalen. . . . . *f* 2,40.

T. VAN SPALL. DE MENSCH IN DE WERELD. Tafereelen uit het Huwelijks-Leven, ter bevordering van waar huisselijk geluk . . . . *f* 2,75.

Bovenstaande Werken zijn alle zeer geschikt als **Boekgeschenk** en voor **Leesgezelschappen.**

Tevens debiteert hij nog voortdurend met goed succes:

I. G. VAN WIERINGHEN BORSKI, Handleiding tot de Mythologie. 4e Druk. . . . . *f* 0,90.

II. D. Wz. RIJKEN, Opgaven voor mijne Leerlingen. 6 Stukjes. . . . . *f* 1,70.

III. ————, Practische Handleiding voor gevorderde Leerlingen. 3 Deeltjes. . . *f* 0,90.

*** J. D. SYBRANDI, te Amsterdam, geeft uit:

BRIEF aan den Hoogleeraar **Mr. M. DES AMORIE VAN DER HOEVEN,** betrekkelijk diens proeve van beantwoording der Regtsvraag: *Kan een Nederlander in Nederlandsch-Indie met der woon gevestigd, in personeele regtszaken, wanneer de eischer op het grondgebied van het Rijk in Europa woont, voor de Regtbanken van het Moederland gedagvaard worden?* door Mr. F. F. KARSEBOOM, Subst. Offic. van Justitie te Amsterdam. *f* 0,25.

RECLAME, of terugvordering in zaken van Koophandel. . . . . *f* 0,40.

Een Boekje, dat een ieder, die in zaken is, te pas komt.

Bij G. T. N. SURINGAR, Boekhandelaar te Leeuwarden, zijn gedrukt en uitgegeven:

SPREUKEN

VOOR

DE SCHOOL EN HET HUISGEZIN.

Deze Spreuken, op losse Kaartjes gedrukt, zijn bestemd om, als blijken van goedkeuring en ter aanmoediging of waarschuwing, van tijd tot tijd (*bij enkelen*) aan de Kinderen uitgereikt en met verklaring van de beduidenis in het geheugen geprent te worden. Het eerste stel of honderdtal is voor den vroegsten leeftijd, het tweede voor eenigzins verder ontwikkelden berekend.

Ieder stel is, in een afzonderlijk etui, bij elken soliden Boekhandelaar verkrijgbaar voor een Gulden en bij heel of half dozijn stellen voor 90 Cents.

*** **VOOR EEN BEDEHUIS.**

DICHTREGELEN, uitgegeven ten voordeele der Hervormde Kerk te Purmerend, door W. J. A. MULDER. . . . . *f* –,15.

Allen, die hoogen prijs stellen op de openbare Godsvereering, in den bloei van het Protestantisme en in de opbouw of vernieuwing van *Christelijke Tempels*, worden deze „*Dichtregelen*" opgedragen en aangeboden. Gering is het offer, groot is het doel; wie zoude dan niet gaarne een steen willen aanbrengen tot de opbouw van een Bedehuis? D. H. FIKKERT.

Voorhanden bij den Uitgever, Bantammerstraat, N°. 1, te Amsterdam; *W. P. van Stockum*, te 's Hage; *W. A. Makkes* en *J. Schuitemaker*, te Purmerend; *S. van Reijn Snoeck*, te Rotterdam; de Wed. *de Wetter en Zoon*, te Utrecht, en verder, bij bestelling, bij alle Boekhandelaren.

*** Bij GEBRS. WILLEMS ziet het licht:

DE GEEST DES CHRISTENDOMS, in zijne hoogste ontwikkeling, tegen over den Geest des tijds, in zijne ontaarding, of beschouwingen over het Christendom in deszelfs handhaving van het beginsel der liefde. Naar het Fransch, van EDMOND DE PRESSENSÉ, met eene Voorrede van D°. B. T. LUBLINK WEDDIK. Prijs *f* 2,80.

*** Bij C. G. MENZEL, Boekhandelaar te Leyden, is van de pers gekomen en alom verzonden:

DE MENSCH

in zijn bestaan op zich zelven en in zijne betrekking tot de hem omringende Wezens.

Een Handboek voor allen, die in de kennis des Menschen, van de zijde der Natuur, belangstellen.

DOOR

H. VAN DER HORN VAN DEN BOS,

MED., CHIR. ET ART. OBST. DOCTOR.

Eerste Deel.

DE MENSCH ALS WEZEN OP ZICH ZELF.

Schets zijner bewerktuiging, Levensverrigtingen en Zielsvermogen.

Met eene Plaat.

Met nog een 2de Deel, hetwelk spoedig aanstaande jaar volgen zal, is dit belangrijk Werk compleet.

Verder debiteert hij met succes:

BOSSE Geographia Antiqua, edit. tertia, retracta et correcta cum Tabula Geographica . . . . *f* 1,80.

CICERONIS Orationes. Ed. Zurk, cum praef. *Bergman. Ed.* Octava . . . . *f* 1,80.

———— Epistolae. Ed. Nagel. Ed. tertia . . . *f* –,75.

GEDEKE, Grieksch Leesboek. 4° druk, vermeerderd door *W. D. Suringar* . . . . *f* 1,80.

———— Latijnsche Chrestomatie. 3e druk . . . . *f* 1,80.

VOSSIUS, Grammatica Latina. Edit. omnium novissima *f* 2,—.

WESTENBERG, Principia Juris. Edit. Octava . . . *f* 2,50.

CAMPEN (P. VAN), Grondbeginselen der Algebra; geheel omgewerkt en vermeerderd . . . . *f* 2,50.

BEMMELEN (J. VAN) 3 gemakkelijke Lessen. 50 Ct. Dezelfde in het Fransch en Engelsch.

HUIJGENS Gedichten, 6 Deelen; HOOFTS Gedichten, 3 Deelen; A. VAN DER GOES Gedichten, 3 Deelen, allen met Taalkundige Aanteekeningen van Mr. *W. Bilderdijk*, voor *f* 9.

BERGEN, Leven van Jezus, door Prof. *Heringa*, 2 Deelen, 4de druk, en J. CLARISSE, Gedenkwaardigheden uit het Leven der Apostelen, 2 Deelen, 2de Druk, zijn, voor den vroeger verminderden prijs, voortdurend nog te bekomen.

Te Haarlem, bij JOH. ENSCHEDE EN ZONEN.